

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a Fábiánné dr. Kása Nikoletta pártfogó ügyvéd által képviselt I. rendű, II. rendű, III. rendű és IV. rendű felpereseknek a .. aljegyző által képviselt Bácsalmás Város Polgármesteri Hivatala alperes ellen közigazgatási jogkörben okozott kártérítés iránt a Bács-Kiskun Megyei Bíróság előtt 16.P.20.751/2009. számon megindított és a Szegedi Ítéltábla Pf.III.20.241/2010/5. számú jogerős ítéletével befejezett perében a felperesek által 38. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A felperesek pártfogó ügyvédjének díját és a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogerős ítélet által megállapított tényállás szerint a román állampolgár .. és .. házasságából 1994. január 3-án született a III.r., 1995. december 6-án a II.r., míg 1997. január 5-én az I.r. felperes. A kk. I-III.r. felpereseket .. Gyermekvédelmi Hivatala 19-21/2002. számú határozataival a IV.r. felperesnél, az anyai nagyszülőnél helyezte el. A már korábban Magyarországon élő IV.r. felperes 2003. augusztusában lányát és három unokáját is Magyarországra költöztette, .. községbe. Erre tekintettel a ..-i Gyermekvédelmi Hivatal 107-109/2004. számú határozataival felfüggesztette a gyermekek IV.r. felperesnél történő elhelyezését. A ..-i Városi Bíróság 2004. február 23-án kihirdetett, 1293/R/2003. számú iratában, 267. számú polgári ítéletében .. és .. házasságát felbontotta, és úgy rendelkezett, hogy a kiskorú gyermekeket a IV.r. felperesnél helyezte el. A felek a határozat ellen

fellebbezéssel éltek, amelyet a ..-i Ítéltábla 536/2005. számú, 2005. június 25-i határozatával elutasított. .. a határozat ellen újabb fellebbezést terjesztett elő, amelyet a ..-i Ítéltábla 2005. december 15-én, az 1710/2005/C. számú ügyiratban, 1314/R. számú határozatával elutasított. Idő közben a .. Megyei Gyermekvédelmi Hivatal 2004. november 17-én kelt határozataival (761-763/2004. szám alatt) a gyermekek IV.r. felperesnél történt elhelyezését megszüntette.

A IV.r. felperes 2004-ben kereste fel először a lakóhelye szerinti illetékes gyámhivatalt azzal, hogy a kk. I-III.r. felperések gyámja szeretne lenne. Az ügyintéző tájékoztatta, hogy abban az esetben rendelhető ki gyámként, ha jogerős bírósági határozat igazolja, hogy a gyermekeket nála helyezték el. A IV.r. felperes azonban sem román nyelven kiállított okirat formájában, sem annak hiteles magyar fordításával nem bocsátott ilyen tartalmú bírósági határozatot a gyámhatóság rendelkezésére.

A Bajai Városi Bíróság a IV.r. felperes által indított eljárásban 2007. július 18-án jogerőre emelkedett P.20.586/2007/6. számú ítéletével .. cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezte, egészségi állapota miatt. A bíróság a határozatot megküldte a Bácsalmási Városi Gyámhivatalnak, ahol 2007. július 20-án hivatalból eljárás indult a gyámsági ügyben. Ezen eljárásban a IV.r. felperes és a lánya úgy nyilatkozott, hogy a Bajai Városi Bíróság előtt gyermekelhelyezés iránt indult peres eljárás .. ellen a három kiskorú gyermek anyánál történő elhelyezése iránt. A gyámhivatal 2007. augusztus 30-án a folyamatban levő eljárást felfüggesztette a Bajai Városi Bíróság előtt P.20.428/2007. szám alatt folyamatban levő per jogerős befejezéséig.

A bíróság e peres eljárás félbeszakadását állapította meg, mivel .. cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezték. A Kiskunhalasi Városi Gyámhivatal részére gondnokul testvérét, .. rendelte ki. A gyermek elhelyezési perben a bíróság 2008. április 2-án meghozott P.20.185/2008/7. számú végzésével a pert megszüntette. Megállapította, hogy a .. Városi Bíróság határozatával a kiskorú gyermekeket az anyai nagyszülőnél helyezte el. A román bíróság határozatát, az 1959. évi 19. tvr-rel kihirdetett magyar-román jogsegély szerződés 45. cikke alapján Magyarországon, külön eljárás nélkül el kell ismerni.

2008. április 30-án a Bajai Városi Bíróság a pert megszüntető végzést megküldte a Bácsalmási Városi Gyámhivatal részére, amely a felettes hatóság véleményének kikérését követően megállapította, hogy a ..i Városi Bíróság határozata nem jogerős, ezért hiánypótlásra hívta fel a IV.r. felperest. Ekkor csatolta a nagyszülő - többek között - a ..i Ítéltábla ítéletét román nyelven, amelynek fordításáról a gyámhivatal intézkedett. 2008. július 21-én érkezett meg a hiteles fordítás, amely ítéletre alapítottnan a jogszabályban előírt egyéb eljárási cselekmények

elvégzését követően 2008. augusztus 1-jei, 3484-18/2008. számú határozatával a IV.r. felperest rendelte ki az I-III.r. felperesek gyámjaként.

A felperesek kereseti kérelmükben közigazgatási jogkörben okozott kártérítés megfizetésére kérték kötelezni a gyámhivatal I.r. alperest és a polgármesteri hivatal II.r. alperest. Az I-II. r. felperes 1.327.932 - 1.327.932 forint vagyoni, a III.r. felperes 939.732 forint vagyoni kártérítés, továbbá az I-IV.r. felperes személyenként 100.000 forint nem vagyoni kártérítés és késedelmi kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket.

Kereseti kérelmüket arra alapították, hogy amennyiben a közigazgatási szerv 2004. július 1. napjától a IV.r. alperest gyámul kirendelte volna, az I-II.r. felperesek vonatkozásában emelt összegű családi pótlékot, a III.r. felperes tekintetében pedig családi pótlékot és kiegészítő gyermekvédelmi támogatást igényelhettek volna. Ezek elvesztéséből ered az I-III.r. felperesek vagyoni kára. Nem vagyoni kártérítés iránti igényüket arra alapították, hogy ha a kiesett támogatást megkapják, a kiskorúak felzárkóztatása eredményesebb lett volna.

Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Álláspontjuk szerint, a gyámrendelés során késedelem nélkül jártak el, miután a IV.r. felperes az ehhez szükséges okiratokat rendelkezésre bocsátotta.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és megállapította, hogy a felperesek pártfogó ügyvédjének munkadíját az állam viseli. A felperes személyes költségmentességére tekintettel le nem rótt 240.000 forint eljárási illetékről úgy rendelkezett, hogy azt a Magyar Állam viseli.

Megállapította, hogy a IV.r. felperes a gyermekeket nála elhelyező jogerős román bírósági határozatot csak 2008-ban a gyámhivatal hiánypótlási felhívására bocsátotta rendelkezésre. A gyámhivatal gondoskodott annak hiteles fordításáról, amely 2008. július 17-én készült el. Ennek birtokában ésszerű határidőn belül megtette a szükséges intézkedéseket a kiskorúak részére szükséges gyámrendelés érdekében. Mulasztás formájában megnyilvánuló jogszabálysértés a gyámhivatali eljárásban nem állapítható meg, ezért hiányzik az alperesek kártérítési felelősségének megállapításához szükséges jogalap. Erre tekintettel a felperesek kárának összegszerűsége vonatkozásában bizonyítási eljárást nem folytatott le.

A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének az I.r. alperessel szembeni, keresetet elutasító rendelkezését hatályon kívül helyezte. E vonatkozásban a pert megszüntette. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a helyesbítéssel hagyta helyben, hogy az elsőfokú eljárási illeték összege 233.700 forint. A

pártfogó ügyvéd díjáról úgy rendelkezett, hogy azt az állam viseli. A le nem rótt 233.700 forint fellebbezési eljárási illetékről úgy határozott, hogy az az állam terhén marad.

Az I.r. alperes vonatkozásában a Pp. 48. §-a a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. tv. 9. § (1) bekezdése, továbbá a Ptk. 36. § (1) bekezdése, az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. tv. 87. § (1) bekezdése és a Pp. 251. § (1) bekezdése szerint határozott a per megszüntetéséről, visszautalva a Pp. 157. § a) pontjára és a 130. § (1) bekezdés e) pontjára.

A jogerős ítélet megállapította, hogy a IV.r. felperes 2004-ben többször járt a gyámhivatalban, amelynek során az eljáró hatóság tájékoztatta a gyámügyi eljárás menetéről és felhívta, hogy mutasson be olyan jogerős határozatot, amely szerint a gyermekeket nála helyezték el. Azonban a felperes ilyen határozatot nem tudott felmutatni, mert a .. Megye Tanácsa Megyei Gyermejjogvédelmi Igazgatósága határozataival felfüggesztette a korábbi határozatait, amelyekben a három gyermeket nála helyezte el. A ..i Ítéltábla 2005. december 15-én kihirdetett ítéletére pedig a felperes ekkor még nem hivatkozhatott, és utóbb sem kezdeményezett gyámhatósági eljárást.

Amint a IV.r. felperes 2008. június 23-án csatolta azokat az iratokat, amelyek a gyámrendeléshez nélkülözhetetlenek voltak, a II.r. alperes a szükséges intézkedéseket haladéktalanul megtette, majd határozatot hozott. Önmagában az eljárás objektív okból vagy egyéb körülmény miatt történt elhúzódása nem teszi felróhatóvá a hatóság magatartását, és nem alapozza meg kártérítési felelősségét. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a késedelem döntően a IV.r. felperes magatartására volt visszavezethető. Mivel a felperesek az elsőfokú eljárás során nem hivatkoztak arra, hogy az alperes megsértette a Ket. 5. § (2) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettségét, e késedelmüket semmivel nem indokolták, ezért ezt az új tényállítást nem hozhatták fel a fellebbezési eljárásban.

A jogerős ítélet ellen a felperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását kérték, kereseti kérelmüknek megfelelően. Álláspontjuk szerint az ügyben eljáró bíróságok a tényállást nem derítették fel teljes körűen és a feltárt tényállásból jogszabálysértő következtetéseket vontak le.

A jogerős ítélet sérti a Pp. 206. § (1) bekezdése és a 221. § (1) bekezdésében foglaltakat is.

Amennyiben a Ket. 5. § (2) bekezdése alapján a szükséges információt a II.r. alperestől kellő időben megkapják, a felperesek kötelezettségüknek eleget tettek volna. A II.r. alperes által mulasztásban megvalósított jogszabálysértés abban nyilvánul meg,

hogy nem észlelte: a jelen ügyre a magyar-román jogsegély szerződés rendelkezései irányadóak, így azt nem alkalmazta, ezért indokolatlanul estek el a felperesek a nekik járó juttatásoktól. Sérelmezték, hogy a felperesi előadásokat az ügyben eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták. Hivatkoztak a fentiekben említett nemzetközi szerződés 45. cikkének (1) bekezdésére, amely szerint az egyik szerződő fél igazságügyi hatósága vagy gyámhatósága által nem vagyoni ügyekben hozott jogerős határozatot a másik szerződő fél területén minden külön eljárás nélkül el kell ismerni, kivéve, ha ennek a szerződő félnek az igazságügyi hatósága vagy gyámhatósága ugyanebben az ügyben már jogerős határozatot hozott, illetve ha a jelen szerződés szerint e szerződő fél igazságügyi hatóságának vagy gyámhatóságának a joghatósága kizárólagos. Amennyiben az elsőfokú bíróság figyelembe veszi a jogsegély egyezményben a magyarországi hatóságokat is kötelező rendelkezéseket, nem került volna sor a kereset elutasítására.

A kiskorú felperesek a II. r. alperes késlekedése miatt jelentős joghátrányt szenvedtek el hasonló, de Magyarországon élő társaikkal szemben, figyelemmel a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 2. § (4) bekezdésében és a 3. § (2) bekezdésében foglaltakra.

Arra is utaltak, hogy a felperesek igényét az alperesnek soron kívül kellett volna elbírálnia a Ket. 33. § (2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel, mivel kiskorúak voltak érdekeltek az eljárásban. Hivatkoztak az Alkotmány 67. § (1) bekezdésére, a Csjt. 1. § (2) bekezdésére, az Alkotmánybíróság hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos gyakorlatára, a Tvr. 1. cikkének (1) bekezdésére, a 13. cikk (1) bekezdésére, a 30. és 31. cikkekre.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alaptalan.

A felperes felülvizsgálati kérelmében eljárási szabálysértésként hivatkozott arra, hogy az ügyben eljáró bíróságok nem teljes körűen tárták fel a tényállást, így döntésük megalapozatlan.

A Pp. 3. § (3) bekezdése értelmében a jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása - ha törvény eltérően nem rendelkezik - a feleket terheli. A 164. § (1) bekezdése értelmében a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy a bíróság azokat valóban fogadja el. A (2) bekezdés szerint a bíróság bizonyítást hivatalból csak akkor rendelhet el, ha azt a törvény kifejezetten megengedi. Az adott ügyben minden felajánlott bizonyítás lefolytatásra került, ami a megalapozott érdemi döntés meghozatalához szükséges volt (Pp. 3. § (4) bekezdés), és a feltárt bizonyítékok alapján a perben eljáró bíróságok helytállóan, a Pp.

206. § (1) bekezdésének megfelelően állapították meg a tényállást, és döntésüket Pp. 221. § (1) bekezdésének megfelelően indokolták.

A jogerős ítélet érdemben is helyesen, az irányadó jogszabályoknak megfelelően foglalt állást, amikor a Ptk. 349. § (1) bekezdése és a Ptk. 339. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek fennállásának vizsgálata során arra a jogi következtetésre jutott, hogy az alperes kártérítési felelőssége megállapításának feltételei nem állnak fenn.

A felperesek kártérítési igényüket arra alapították, hogy az alperes jogellenes magatartása folytán elzárta a kiskorú gyermekeket az őket megillető járandóságtól, és ezzel egyúttal nem vagyoni kárt is okozott a felperesek számára.

A Ptk. 349. § (1) bekezdése értelmében államigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget csak akkor lehet megállapítani, ha a kár rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése szerint aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

Ennek alapján azt kellett vizsgálni, hogy az alperes jogellenes és felróható magatartásával okozati összefüggésben keletkezett-e a felperesek vagyoni és nem vagyoni kára.

A Csjt. 70. §-a alapján a kiskorú gyermek szülői felügyelet vagy gyámság alatt áll. A Csjt. 93. §-a szerint az a kiskorú tartozik gyámság alá, aki nem áll szülői felügyelet alatt.

A R. 127. § (2) bekezdése értelmében a gyámhivatal gyámot a szülői felügyelet alatt nem álló gyermek részére rendel.

Ennek alapján tehát amíg a kiskorú I.-III. r. felperes felett szülői felügyeletet gyakorló édesanya nem került cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá, a IV. r. felperes nem volt gyámként kirendelhető. Amikor a gyermekek édesanyját jogerősen cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezték, a gyámhatósági eljárást hivatalból haladéktalanul megindították. Ezt az eljárást függesztette fel a gyámhatóság az időközben a Bajai Városi Bíróság előtt folyamatban volt gyermek elhelyezési perre tekintettel, amely eljárásban becsatolták a ...i Városi Bíróság ítéletét a kiskorú I.-III. r. felperes IV. r. felperesnél való elhelyezéséről.

A IV. r. felperes attól kezdve vált jogosulttá a gyámként történő kirendelésre, majd a perben sérelmezett juttatások igénylésére, amikor jogerős ítélettel igazolta, hogy a kiskorú I.-III. r. felperest nála helyezte el a bíróság.

Az alperes a IV. r. felperes gyámul történő kirendeléséről azonnal intézkedett, amint a .. Ítéltábla határozatáról tudomást szerzett.

Ezt megelőzően az alperes terhére nem róható olyan mulasztás, ami az alperes kártérítési felelősségét megalapozná.

A felülvizsgálati kérelem nem is jelölte meg konkrétan, hogy a jogerős határozat rendelkezésre bocsátása előtt mely intézkedés megtételét mulasztotta el az alperes.

A felülvizsgálati kérelem tévesen hivatkozott arra, hogy a jogsegélyegyezményt nem vették figyelembe, mivel az alperesi gyámhivatal annak alapján hozta meg döntését.

A Pp. 235. § (1) bekezdése alapján az a felperesi hivatkozás, hogy az alperes megszegte a Ket. 5. § (1) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettségét, a fellebbezési eljárásban új tényként már nem volt vizsgálható.

A felperesek a korábbi eljárásban nem tettek arra tényelőadást, hogy az alperes megsértette az I.-III. r. felperes egyenlő bánásmódhoz való jogát, hátrányosan megkülönböztette őket a Magyarországon élő társaikkal szemben. Erre a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítélet jogszabálysértő voltának alátámasztására már alappal nem hivatkozhatnak.

A fentiekre figyelemmel tehát amennyiben az I.-III. r. felperes nem jutott hozzá az őket megillető családi pótlékhoz illetve a kiegészítő gyermekvédelmi támogatáshoz, az nem az alperes késedelme miatt történt.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül utasította el a felperesek keresetét, ezért a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdésének megfelelően hatályában fenntartotta.

A pernyertes alperes felülvizsgálati eljárási költségre nem tartott igényt, így arról rendelkezni nem kellett.

A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a Ptk. 87. § (2) bekezdése alapján a felpereseket képviselő pártfogó ügyvéd munkadíját, valamint 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a szerint a felülvizsgálati eljárási illetéket a felperesek költségmentessége folytán az állam viseli.

Budapest, 2011. március 9.

Dr. Mészáros Mátyás sk. a tanács elnöke, Böszörményiné dr. Kovács Katalin sk. előadó bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna sk. bíró

Vné

A kiadmány hitelül:

tisztviselő